

บุครบุณธรรม นามพระราชาบัญญัติการรับเด็กเป็นบุครบุณธรรม พ.ศ. 2522

นางสาวสุจินดา ศรีประเสริฐ

วิทยานุกรณนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิทยาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-072-1

009807

i 17936792

ADOPTION UNDER CHILD ADOPTION ACT 1979

Miss Suchintana Sriprasert

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็น
บุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522

โดย

นางสาวสุจินตนา ศรีประเสริฐ

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สมชาย ชุ่ม

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประจักษ์ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุกก กุลบุศย์)

ไพฑูริย์กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ พิพัฒน์กุล)

วิมลศิริ ชำนาญเวชกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช)

บุญเกษกรรมการ
(อาจารย์ประสพสุข บุญเกษ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติ
	การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522
ชื่อนิสิต	นางสาวสุจินตนา ศรีประเสริฐ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช
ภาควิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2526

บทคัดย่อ

แต่เดิมการรับบุตรบุญธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อจะรับเด็กอื่นซึ่งมีไข่มุทที่แท้จริงของตนมาเป็นบุตรด้วยความเมตตาสงสารและมักกระทำกันในหมู่เครือญาติ วิธีการรับบุตรบุญธรรมในสมัยนั้นยังไม่มียุติบัญญัติเป็นระบบระเบียบแบบแผนที่จะมาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ บัญญัติเรื่องการรับบุตรบุญธรรมไว้โดยได้ระบุถึงคุณสมบัติต่าง ๆ และกำหนดให้การรับบุตรบุญธรรมต้องไปจดทะเบียนตามกฎหมายจึงจะมีผลสมบูรณ์ ในระยะหลังวัตถุประสงค์ในการรับบุตรบุญธรรมเริ่มจะเปลี่ยนแปลงไป มีการแสวงหาประโยชน์จากเด็กโดยการค้าเด็กในรูปของการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม มีการจัดหาเด็กเพื่อส่งออกไปเป็นบุตรบุญธรรมภายนอกประเทศ เป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงของประเทศไทยเป็นอย่างมาก รัฐบาลได้มองเห็นความสำคัญของเด็กที่จะถูกรับเป็นบุตรบุญธรรม และประสงค์จะคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก จึงได้ตราพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 ออกมาใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 แต่เมื่อพระราชบัญญัตินี้ออกมาใช้บังคับได้พบว่ามีข้อบกพร่องหลายประการ ผู้เขียนจึงได้พยายามศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากตำราและหนังสือที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากแนวความคิดของบุคคลหลายฝ่าย เช่น นักกฎหมาย นักสังคม-สงเคราะห์ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กกำพร้า อนาคต ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม นอกจากนี้

ผู้เขียนยังได้ศึกษาหลักกฎหมายและวิธีดำเนินการในเรื่องการรับบุตรบุญธรรมของประเทศต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขพิจารณาข้อดี ข้อเสีย โดยการเปรียบเทียบกับของต่างประเทศ

จากการศึกษาหาข้อมูลดังกล่าวพบว่า มีข้อบกพร่องหลายประการ เช่น ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 ข้อ 4 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 ชาวต่างประเทศที่ประสงค์จะขอรับเด็กไทยเป็นบุตรบุญธรรมด้วยใจบริสุทธิ์ และด้วยความเมตตาสงสารเด็กอย่างแท้จริง แต่ไม่สามารถรับเด็กไทยนั้นเป็นบุตรบุญธรรมได้ เพราะกฎหมายห้ามเนื่องจากมีบุตรมากกว่า 1 คน จึงทำให้เด็กต้องอยู่ในสภาพเป็นเด็กกำพร้าอนาถาในสถานสงเคราะห์ต่อไป นอกจากนี้ยังมีปัญหาปลีกย่อยอีกหลายประการที่เป็นอุปสรรคและข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน จนกระทั่งมีผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้บางคนให้ข้อคิดว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ดีจริงหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนได้สรุปข้อดี ข้อเสียและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขไว้หลายประการ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติฉบับนี้ในโอกาสต่อไป

Thesis Title	Adoption Under Child Adoption Act
	1979
Name	Miss. Suchintana Sriprasert
Thesis Advisor	Assistant Professor Wimolsiri Jammaarnwej
Department	Law
Academic Year	1983

ABSTRACT

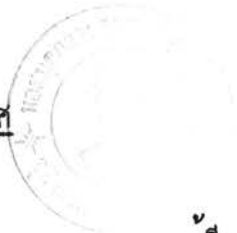
Originally adoption has its objective in providing a method of accepting a child of others into the adopter's family through kindness, love and care. There were initially no regulations as to adoption until the promulgation of the Civil and Commercial Code B.E. 2478 which imposed certain legal requirements on adoption including the qualifications of both the adopter and adopted child and compulsory registration of adoption. Later on adoption was abusively used as a way and means to manipulate illegal child trade. Under the disguise of adoption, several children were sent abroad, and thus such incidents brought a bad reputation to Thailand.

The problem being realized and greater importance being placed on the welfare of children, the government passed new legislation namely, Adoption Act B.E. 2522 which came into force on 22nd April 1979. But up to the present the operation of this

Act has proved to be defective in many respects. This thesis thus attempts to propose certain reforms to the current law.

Before going into the discussion of reforms the author shall first establish the problems arising from the operation of the Act. For instance an adoption made by a foreign adopter of a Thai child, though arising from true spirits of love and care cannot be legally effected, if such foreign adopter has already had more than one child. Therefore, a child who has such good prospects of adoption is helplessly left in an orphanage. Apart from this, there are also numerous other obstacles and problems confronting those officials concerned. In short, this thesis is attempting to establish an objective assessment of the Adoption Act B.E. 2522 and put forward proposal reforms to it.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ก็ด้วยความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่าน คือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช ได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคอยควบคุมในการเขียน
วิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล, คุณประสพสุข บุญเดช, คุณเรณู
โชติคติก, คุณอภิชาติ กุลยสันต์, คุณดวงเดือน โอโรพันธ์, คุณจำลอง ศรีประสาธน์
ได้กรุณาให้ข้อมูลและให้คำแนะนำพร้อมหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นแนวทางในการ
เขียนวิทยานิพนธ์ คุณธีระวัชร จันทระเสริฐ, คุณสุภาวดี เทศานันท์, คุณอรุณรัตน์
ศรีชุมพวง ซึ่งเป็นหัวหน้างานได้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา
คุณบุญให้ จันทร์คำ ได้ช่วยพิมพ์ต้นร่าง เพื่อให้อาจารย์ได้ตรวจทานได้สะดวกขึ้น และสุดท้าย
ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีพระคุณสูงสุด ที่ได้คอยให้กำลังใจและสนับสนุนตลอดมาจนกระทั่งวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้สามารถเขียนได้จนสำเร็จลุล่วง คือ พันตำรวจโทจำลอง ศรีประเสริฐ และคุณมาลี
ศรีประเสริฐ ซึ่งเป็นบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้าของผู้เขียน หากแม้นไม่มีท่านทั้งสองแล้ว
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่สามารถสำเร็จตามความมุ่งหมายได้อย่างแน่นอน ขอขอบพระคุณทุก
ท่านที่ได้ออกนามมานี้อีกครั้งหนึ่ง

ประการสุดท้ายขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านทั้งที่ล่วงลับไปแล้วและที่ยังมีชีวิต
อยู่ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ตั้งแต่เล็กจนกระทั่งเติบโต ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ
และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีใจออกนามในที่นี้ที่ได้ให้ความช่วยเหลือจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
สำเร็จลงตามความมุ่งหมาย

นางสาวสุจินตนา ศรีประเสริฐ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
ถึคักรวมประกาศ	ช
บทนำ	ฅ
บทที่ 1 บททั่วไป	1
ส่วนที่ 1. วิเคราะห์ศัพท์ "บุครบุญธรรม"	1
ความสำคัญของการรับบุครบุญธรรม	1
บุครบุญธรรมในความหมายทั่ว ๆ ไป	5
บุครบุญธรรมในความเห็นของนักสังคมา บางท่าน	6
1. Alfred Kadushin	6
2. S.D. Gokhale	7
ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ ขอบเขต และประเภทของการรับเด็ก	8
เป็นบุครบุญธรรม	8
วัตถุประสงค์	8
1. วัตถุประสงค์เดิมในการรับบุครบุญธรรม	8
2. การพัฒนาที่มีผลต่อการรับบุครบุญธรรม	9
ขอบเขต	12
1. การรับบุครบุญธรรมที่มีความเกี่ยวพันทาง	12
เครือญาติ	12
2. การรับบุครบุญธรรมที่ไม่มีความเกี่ยวพัน	13
ทางเครือญาติ	13
ประเภท	13
1. การรับบุครบุญธรรมแบบอิสระ	13
2. การรับบุครบุญธรรมแบบเป็นไปตามขั้นตอน	14
3. การรับบุครบุญธรรมที่ดำเนินการโดยองค์การ	14
4. การรับบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นบุครบุญธรรม	14

ส่วนที่ 3	สาเหตุของการขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	15
ส่วนที่ 4	เงื่อนไขในการรับบุตรบุญธรรมของประเทศต่าง ๆ	16
	เงื่อนไขที่เกี่ยวกับผู้ขอรับบุตรบุญธรรม	16
	เงื่อนไขที่เกี่ยวกับตัวเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม ...	20
	การประกาศยกเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	22
ส่วนที่ 5	หลักมูลฐานระหว่างประเทศในการรับบุตรบุญธรรม	23
ส่วนที่ 6	เด็กที่เหมาะสมจะรับเป็นบุตรบุญธรรมและเด็กที่ไม่ เหมาะสมจะรับเป็นบุตรบุญธรรม	30
ส่วนที่ 7	หลักสำคัญ 3 ประการที่มีอิทธิพลในการรับบุตรบุญธรรม ของสมาคมสวัสดิภาพเด็กของอเมริกา	31
ส่วนที่ 8	มาตรฐานในการรับบุตรบุญธรรมของสมาคมสวัสดิภาพ เด็กของอเมริกา	33
	การรับบุตรบุญธรรมเป็นบริการสวัสดิการเด็ก	33
	บริการสำหรับบิดามารดาที่แท้จริง	36
	บริการสำหรับเด็ก	36
	การบริการระหว่างและภายหลังจัดหาสถานที่รับเลี้ยง บุตรบุญธรรม	36
	บริการสำหรับบิดามารดาบุญธรรม	37
	องค์การและการบริหาร	37
	การรับบุตรบุญธรรมกับชุมชน	38

บทที่ 2	การรับบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 และ ตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522	39
ส่วนที่ 1	การรับบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์	45
	คุณสมบัติของผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรมและผู้ที่จะเป็น บุตรบุญธรรม	45
	ความยินยอมในการรับและในการยอมเป็นบุตร บุญธรรม	54
	ผู้เยาว์ที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลใดอยู่จะเป็น บุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอีกในขณะเดียวกันไม่ได้ เว้นแต่เป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตร บุญธรรม	65
	การรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์เมื่อใดจดทะเบียน ตามกฎหมายแล้ว	66
	ความสัมพันธ์เมื่อมีการรับบุตรบุญธรรม	68
	ความสิ้นสุดแห่งการเป็นบุตรบุญธรรม	74
	อายุความการฟ้องขอเลิกรับบุตรบุญธรรม	78
	ผลของการเลิกรับบุตรบุญธรรม	79
ส่วนที่ 2	การรับบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติจดทะเบียน ครอบครัว พ.ศ. 2478	80
ส่วนที่ 3	การรับบุตรบุญธรรมตามพระราชบัญญัติการรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522	85
	หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็น บุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522	85

บทที่ 3	เปรียบเทียบพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	
	พ.ศ. 2522 กับ การรับบุตรบุญธรรมของต่างประเทศ	87
ส่วนที่ 1	วัตถุประสงค์และที่มาของพระราชบัญญัติฯ	87
ส่วนที่ 2	ผู้มีสิทธิดำเนินการ เพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	96
	กรมประชาสงเคราะห์หรือส่วนราชการที่กรมประชา-	
	สงเคราะห์มอบหมาย	99
	องค์การสวัสดิภาพเด็กที่ได้รับอนุญาต	101
ส่วนที่ 3	คณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	105
	ที่มา	105
	องค์ประกอบ	105
	อำนาจหน้าที่	106
	การประชุม	107
	การอยู่และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรง	
	คุณวุฒิ	107
	คุณลักษณะของคณะกรรมการ ฯ	108
	การอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการ ฯ	109
ส่วนที่ 4	ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	110
	อำนาจหน้าที่และภารกิจหลักของศูนย์อำนวยการ	
	การรับบุตรบุญธรรม	112
	การบริหารงานของศูนย์อำนวยการรับบุตรบุญธรรม	114
	วัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์อำนวยการรับเด็ก	
	เป็นบุตรบุญธรรม	116
	หน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็น	
	บุตรบุญธรรม	117

	ประเภทของเด็กที่อยู่ในความคุ้มครองของศูนย์ อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	119
	ประโยชน์ที่ทางราชการได้รับจากการปฏิบัติงาน ของศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	120
	การแบ่งส่วนราชการของศูนย์อำนวยการรับเด็ก เป็นบุตรบุญธรรม	121
ส่วนที่ 5	ขั้นตอนการดำเนินการเพื่อให้มีการรับเด็กเป็นบุตร บุญธรรมและการอุทธรณ์คำสั่ง	122
	การรับบุตรบุญธรรมในประเทศ	126
	การรับบุตรบุญธรรมระหว่างประเทศ	137
	ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการรับ บุตรบุญธรรม	143
	การอุทธรณ์คำสั่ง	155
บทที่ 4	ปัญหาเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม	164
	ปัญหาที่เกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522	164
	ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น	183
	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521	183
	พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508	186
	พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ พ.ศ. 2494	190
	พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478	196

บทที่ 5 บทบาทของรัฐในการให้ความคุ้มครองแก่เด็ก	200
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	216
บรรณานุกรม	227
ภาคผนวก	236
ประวัติผู้แต่ง	284